

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ
КАФЕДРА ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ З ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ ТА
СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему:

*«Особливості соціально-психологічної
адаптованості студентів до навчання в умовах
воєнного стану»*

Виконав: здобувач 2 курсу,
групи ПС-21-2вм
спеціальності 053 «Психологія»
Новотна Г.О.
Керівник: Батраченко І.Г.,
д-р. психолог. наук, доцент

м. Дніпро
2023 р.

АНОТАЦІЯ
кваліфікаційної роботи
Новотної Ганни Олегівни
на тему:

« Особливості соціально-психологічної адаптованості студентів до навчання в умовах воєнного стану »

Кваліфікаційна робота здобувача 2-го курсу, спеціальності «Психологія» (у форматі Магістр) (Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро, кафедра інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи) присвячена проблемі соціально-психологічної адаптованості студентів до навчання та емпіричного дослідження впливу воєнного стану на адаптованість студентів до навчання.

Адаптація – це постійний процес активного пристосування індивіда до умов соціального середовища і результат цього процесу. Існує декілька її основних проявів, які дозволяють стверджувати, що адаптація – це, по-перше, властивість організму, по-друге, процес пристосування до умов середовища, що змінюються, по-третє, результат взаємодії в системі «людина-середовище», по-четверте, мета, до якої прагне організм.

Обґрунтовано, що соціально-психологічна адаптованість під час воєнного стану представляє для студентів суттєві складності. Симптомами дезадаптивної поведінки людини є: підвищена тривожність; дефіцит міжособистісних контактів; закритість; переживання тривалих внутрішніх і зовнішніх конфліктів без знаходження психічних механізмів і форм поведінки їх вирішення. Випадки глибокого порушення адаптації можуть призводити до грубих порушень дисципліни, правопорядку, суїцидальних вчинків, зриву професійної діяльності, розвитку хвороб.

Теоретично з'ясовано ознаки порушення соціально-психологічної адаптованості осіб, які постраждали від війни. Дана категорія студентів має цілу низку юридичних, побутових, професійних, соціальних, психологічних проблем та ознаки дезадаптації. Найбільш типовими симптомами дезадаптивної поведінки людини може бути підвищена тривожність; дефіцит міжособистісних контактів; закритість; переживання тривалих внутрішніх і зовнішніх конфліктів без знаходження психічних механізмів і форм поведінки їх вирішення.

Акцентується, що контрольна група студентів, які залишились на постійному місці проживання мають більш високі показники соціально-психологічної адаптованості до навчання в умовах воєнного стану.

Розглядаючи вплив воєнного стану на адаптованість студентів виокремлено, що група студентів які виїхали з постійного місця проживання складніше адаптуються до навчання, бо мають багато задач — адаптація до нового місця проживання, адаптація до нового ритму життя, адаптація до нового середовища тощо.

Стверджується, що воєнний стан має вплив на соціально-психологічну адаптованість студентів до навчання.

Розкрито, що в контрольній групі студентів найвищими виявилися

показники *емоційної комфортності, самосприйняття, схильність до інтернальності, дещо вищим виявився загальний показник адаптованості. Статистично значущими виявилися відмінності за показниками самосприйняття; емоційної комфортності; інтернальності; прагнення до домінування на рівні значущості $p \leq 0.01$.*

Зазначено, що у студентів вимущено переміщених *показник особистісного адаптаційного потенціалу* знаходиться в межах низького рівня, а у студентів контрольної групи – у межах задовільного рівня. Адаптаційні здібності також є дещо вищими у контрольній групі студентів, але статистично значущих відмінностей не виявлено.

Наголошено, щодо прояву всіх складових особистісного адаптаційного потенціалу в цілому у студентів, найвищим є прояв моральної нормативності, потім дещо нижчий показник має розвиток комунікативних здібностей, і нервово-психічна стійкість має найнижчий показник. Статистично відрізняються між групами студентів показники нервово-психічної стійкості.

За результатами експериментального дослідження у роботі встановлено, що за результатами дослідження копінг-стратегій у студентів вимущено переміщених можемо говорити, що студенти на етапі адаптації до нових умов обирають переважно такі стратегії поведінки – *планування вирішення проблем, позитивна переоцінка, пошук соціальної підтримки, прийняття відповідальності, самоконтроль*. А студенти контрольної групи зазвичай обирають такі стратегії поведінки подолання – *планування вирішення проблем, самоконтроль, прийняття відповідальності, пошук соціальної підтримки*. До того ж, у студентів показники стратегій подолання є дещо вищими, ніж у студентів контрольної групи, які перебувають у звичайних для них умовах. Статистично значущі розбіжності виявлено між показниками таких копінг-стратегій, як пошук соціальної підтримки, втеча-уникнення, дистанціювання, конфронтаційний копінг.

Результати дослідження показали, що серед загальних важливих чинників ефективною адаптації студентів, які позитивно впливають на їх активність та навчальну успішність є: доцільний обсяг навчального та позааудиторного навантаження, висока успішність першокурсників протягом навчального дня та тижня, задовільний стан здоров'я, прояв різних ознак втоми під час навчання, висока навчальна самоефективність студентів, високий рівень навчання. їх мотивація до навчання, дружні стосунки з однокласниками та вчителями. Відповідно низька самооцінка, надмірна самовпевненість, конфлікти, погані стосунки з однокласниками, високий рівень тривожності та стресу, незадоволеність навчанням негативно впливають на навчальну діяльність та успішність студентів.

Практична значущість полягає в тому, що отримані результати можуть бути використані практичними психологами та педагогами вищих навчальних закладів для розуміння того, які психологічні характеристики мають студенти на етапі адаптації до навчання у вузі, а також для своєчасного надання їм соціально-психологічної підтримки та допомоги.

Перелік ключових слів: *адаптація, соціально-психологічна адаптованість,*

студенти, особливості, тривожність, дослідження.

SUMMARY
qualification work
Novotna Hanna
on the topic:

" Peculiarities of Social and Psychological Adaptability of Students to Study in the Martial Law Conditions "

The qualification work of the applicant of the 2nd year, specialty "Psychology" (in the Master's format) (Alfred Nobel University, Dnipro, Department of Innovative Technologies in Pedagogy, Psychology and Social Work) is devoted to the problem of socio-psychological adaptation of students to study and empirical study of the impact of martial law on the adaptation of students to learning.

Adoption is a permanent application of the individual's education to the socialnogo sepivishcha and the pezultat of this concept. There are several of its basic appearances, which make it known that the adoption is, po-pepshe, the influence of opganism, po-dpuge, the pprocess of the assumption of the minds of the sepedovyshcha, which change, po-tpete, pezultat vsemyemodiya in the system of "man-sepedovyshche", po-chetvepte, meta, to which the opagne opganism.

It is substantiated that socio-psychological adptation during martial law presents significant difficulties for students. The symptoms of human disappetive behavior are: increased tolerance; deficiency of interso-cystic kontakts; accuracy; the burning of the internal and external coinflcts without the knowledge of mental mechanisms and the phopm of their effervescence. The results of the deep drying of the adoption of the initiative should be called to the gpubih pupushen of discipline, ppavopyadka, suicidal acts, the loss of professional activity, the development of tails.

Theopetically clarified the signs of the drying of the socio-psychologic activity of the osib, which arose from the war. The children's department has a number of jupidic, post-life, professional, social, psychological problems and disapticism. The most typical symptoms of a person's disapparent behavior should be increased by the individuality; deficiency of interso-cystic kontakts; accuracy; the burning of the internal and external coinflcts without the knowledge of mental mechanisms and the phopm of their effervescence.

It is emphasized that the control group of students who remained at the post-mortem place of residence have more sophisticated indicators of socio-psychological adaptability to study under martial law.

Considering the impact of martial law on the adaptation of students, it is highlighted that a group of students who have left their permanent place of residence are more difficult to adapt to their studies, because they have many tasks — adaptation to a new place of residence, adaptation to a new rhythm of life, adaptation to the new environment, etc.

It is argued that martial law has an impact on the socio-psychological adaptation of students to learning.

It was revealed that in the dental community of students, the students turned out to be the owners of emotional comission, self-perception, a tendency to intepnality, a somewhat higher one turned out to be the most important person. The differences with

the advantages of samozniyiny turned out to be the differences; emotional coinage; integration; pupanniya dominuvannu na pivna znachushchosti $p \leq 0.01$.

It is noted that the students were forced to move the movement of the individual entrepreneur in the limits of low level, and in the students of the dental gupa - within the limits of the free level. The active abilities of those are somewhat higher in the dental gupa of students, but no statistic differences have been identified.

It is emphasized that with regard to the appearance of all the general educational activities in the whole among students, the highest is the perception of the minimum nopmativnosti, the lowest person has the help of communication abilities, and the lack of mental stability has a low salary. Statistic students are divided between the students of non-mental stability.

Due to the results of the examination, it was found that according to the results of the study of coping-stpategies, students were forced to move the mozhero govoit, so that students do not have the same idea of having their minds to take care of the pathetic nature – the plazing of the removal of pproblems, the positive pepeocinka, the search for social subterfuge, the perception of the responsibility, the satisfaction of the responsibility, the samokontpol. And students of the dental gupa of the custom are engaged in the sake of stpategia of the behavior of the formation – the plavanuvation of the pproblem, the samokontpol, the pursuit of the responsibility, the search for social support. At the same time, students' preferences are somewhat higher than those of students of the dental gupa, who are in their usual minds. The statistic convergence of convergence was found between the patients of the same koping-stpategies, as a search for social subterfuge, escape-avoidance, distancing, and coin-spotting pain.

The results of the investigation are among the important factors of effective examination of students who have a positive effect on their accuracy and academic performance: the whole experience of teaching and the following students, the highest academic performance of students, the high level of education. their work, friendly agreements with odnoklassniki and teachers. The absence of low quality, non-dimensional confidence, coonflicts, general conditions with odnoklassniki, high level of anxiety and stress, lack of learning have a negative impact on the academic activity and academic performance of students.

The practical significance lies in the fact that the following people should be tested by the ppactic psychologists and pedagogs of higher educational institutions for the ability of those who have psychological electologists students who have the same experience of studying at the university, and the same for their social and psychologic substitution and help.

List of keywords: adaptation, socio-psychological adptovannya, students, features, anxiety, research.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТОВАНOSTІ СТУДЕНТІВ.....	8
1.1. Поняття соціально-психологічної адаптації та адаптованості в сучасній психології.....	8
1.2.Характеристики та фактори порушення соціально-психологічної адаптованості особистості.....	17
1.3. Особливості соціально-психологічної адаптованості студентів в умовах війни.....	26
Висновки до першого розділу.....	30
РОЗДІЛ 2 МЕТОДОЛОГІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ГІПОТЕЗ ТА ПІДБІР ПСИХОДІАГНОСТИЧНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....	32
2.1. Методологічне обґрунтування гіпотез дослідження особливостей соціально-психологічної адаптованості студентів.....	32
2.2. Обґрунтування вибору методичного забезпечення емпіричного дослідження.....	35
Висновки до другого розділу.....	40
РОЗДІЛ 3 РЕЗУЛЬТАТИ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ АДАПТОВАНOSTІ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	41
3.1. Організація та проведення дослідження.....	41
3.2. Аналіз та інтерпретація результатів дослідження.....	44
Висновки до третього розділу.....	65
ВИСНОВКИ.....	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	70
ДОДАТКИ	